

Nurmijärven museon toimintakertomus 2024

Sisällys

Johdanto.....	3
Henkilöstö.....	3
Kokoelmatyö.....	4
Collecte-kokoelmaohjelma	
Kokoelmien määrä ja kartunta	
Osallistaminen ja kansalaistiedon kerääminen	
TAKO	
Tieto- ja kokoelmapalvelut.....	6
Museokohteet, näyttelyt ja tutkimustyö.....	7
Aleksis Kiven koti	
Taaborinvuoren museot	
Nukarin koulumuseo	
Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi	
Vaihtuvat näyttelyt	
Verkkoaineistot ja Seinätön museo	
Kävijä- ja käyttäjämäärät	
Yleisötyö.....	11
Kulttuuriperintöopetus kouluille ja päiväkodeille	
Ikäihmisten palvelut	
Opastukset ja draamaopastukset	
Tapahtumat ja työpajat	
Museokauppa	
Yhteistyö.....	14
Julkaisut ja artikkelit.....	15
Nurmijärven kunnan historian 4. osa	
Artikkelit	
Muu toiminta.....	16
Nurmijärven museo sosiaalisessa mediassa	
Geokätköt	

Kannen kuva: Museon järjestämät opastetut kulttuurikävelykierrokset Rajamäellä saavuttivat suosionsa.

Johdanto

Nurmijärven museo on paikkakunnan kulttuuriperintöä tallentava ja vaaliva kulttuurihistoriallinen museo. Toiminnan keskiössä on Nurmijärven historiaan liittyvä tiedonvälitys, näyttelytoiminta sekä tutkimustyö.

Museon toimintaa ohjaa osaltaan Nurmijärven kunnan Kulttuuri-, matkailu- ja tapahtumaohjelma 2023-2030. Siihen sisältyy museotoiminnan tavoitteet sekä toimenpiteet tavoitteiden toteuttamiseksi. Kunnassa kehitettävä matkailutoiminta liittyy osaltaan myös museokohteen toiminnan kehittämiseen.

Museoiden kokonaiskävijämäärä (11 030) pieneni edelliseen vuoteen verrattuna. Suurimpana yksittäisenä syynä siihen on se, että Taaborin toimintapäivät järjestettiin vain yksipäiväisenä, mikä vaikutti suoraan Taaborinvuoren museoiden ja Aleksis Kiven kodin kävijämääriin. Toimintapäivien kävijämäärät ovat pienentyneet vuosi vuodelta, joten tapahtuman järjestäminen lopetetaan kokonaan.

Aleksis Kiven kodissa ja Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppissä tehtiin asiakaspalvelukysely, asiakkaat olivat tyytyväisiä saatuun asiakaspalveluun ja näyttelyiden sisältöihin.

Rajamäen Ryyppin uudet opastetut kulttuurikävelykierrokset keräsivät mukavasti osallistujia. Korona-vuosina katkolla olleet käynnit ikäihmisten pariin käynnistettiin 2023 uudelleen ja vuonna 2024 näiden palveluasumiseen suunnattujen muistelutuokioiden määrä kasvoi.

Osallistamistyötä tehtiin sekä valokuvien tunnistusten parissa, että kunnan historian neljännen osan tiedonhankinnassa. Museo järjesti yhdessä historian kirjoittajien kanssa viisi yleisötilaisuutta, joissa keskusteltiin ja koottiin tietoa kirjan eri aihepiireistä. Museonjohtaja toimi myös Historiatoimikunnan sihteerinä. Teos julkaistaan lokakuussa 2025.

Museon tuottamien digitaalisten sisältöjen käyttö lisääntyi edellisistä vuosista. Käytetyin sivusto oli Seitsemanveljesta.net-sivusto, jota käytetään paljon kouluissa. Sen käyttäjämäärä oli 51 019.

Myös museon digitoituihin kokoelmiin tutustuttiin aiempaa enemmän. Nurmijärven museon kokoelmista noin puolet (19 403 valokuvaa/esinettä/arkistoaainesta) on julkaistu digitoituna valtakunnallisessa Finna-hakupalvelussa, jonka suora osoite on nurmijarvenmuseo.finna.fi. Kokoelmien käyttömäärät Finnan kautta lähes kaksinkertaistuivat vuonna 2024, niitä oli vuoden aikana 76 414.

Nurmijärven kunta täyttää vuonna 2025 hallinnollisena kokonaisuutena 250 vuotta. Juhlavuoden näyttelyä ja yleisötyön sisältöjä valmisteltiin jo vuonna 2024.

Henkilöstö ja harjoittelijat

Museossa työskenteli vakinaisesti kolme museoammattillista henkilöä. Vuoden aikana tarkasteltiin työnkuvia ja nimekkeitä paremmin työn sisältöjä vastaaviksi. Syyskuun alusta museoamanuenssin ja museovirkailijan nimekkeet muutettiin museolehtoriksi ja kokoelmaamanuenssiksi. Heidän lisäksi museossa työskentelee museonjohtaja. Museokohteissa työskenteli kesäkaudella kolme määräaikaista opasta ja yksi tuntityöopas.

Kahdeksan yläkoululaista oli tutustumassa työelämään yhteensä 58 päivän ajan. Heidän lisäksi kirjaston siviilipalvelusmies digitoi lokakuusta alkaen päivän viikossa museon valokuvia.

Kokoelmatyö

Museotoiminnan perusta ovat kokoelmat, niiden ylläpito ja kartuttaminen sekä kokoelmiin liittyvien tietojen, muistojen ja tarinoiden tallettaminen. Kokoelmat luovat pohjan näyttelyiden rakentamiselle, tutkimukselle, tiedon ja elämysten välittämiseksi sekä asiakaspalvelulle.

Nurmijärven museon kokoelmanhoitoon liittyvät peruslinjaukset on kirjattu 2016 käyttöön otetussa kokoelmapoliittisessa ohjelmassa. Kokoelmapoliittikka toimii sekä linjauksena tavoitteista ja toimintatavoista, että käsikirjana ja ohjeena tehtävän toteuttamiseen. Kokoelmapoliittinen ohjelma on tarkoitus päivittää lähitulevaisuudessa.

Yksi vuoden 2024 lahjoituksista oli hieno 146 lasinegatiivin valokuvakokonaisuus yli 100 vuoden takaa.

Kokoelmatyön yksi tavoite on parantaa kokoelmien saavutettavuutta digitoimalla ja tallentamalla aineistoa ja niihin liittyvää tietoa verkkoon. Toimintatapa on, että uutena saapuva aineisto digitoidaan ja luetteloidaan mahdollisuuksien mukaan heti ja sen jälkeen resurssien salliessa takautuvasti vanhempia digitoimattomia museokokoelmia.

Museon esinekokoelmat siirrettiin uusiin tiloihin syksyllä 2020, mutta kokoelmien järjestämiseen liittyvät työt tulevat jatkumaan vielä useamman vuoden ajan. Vuoden 2024 loppuun mennessä kokoelmista noin puolet oli saatu järjestettyä ja kirjattua kokoelmanhallintaohjelman säilytyspaikkoihin.

Collecte-kokoelmanhallintaohjelma

Nurmijärven, Hyvinkään, Keravan, Mäntsälän ja Riihimäen museot muodostavat Muistaja-konsortion, joilla on käytössä Collecte-kokoelmaohjelma. Ohjelma on käytössä yli 50 museolla ja säätiöllä eri puolilla Suomea. Ohjelman tuotannosta vastaa Userix Oy.

Vuonna 2018 käyttöön otettua Collecte-kokoelmaohjelmaa kehitetään ja päivitetään jatkuvasti. Ohjelma elää alati muuttuvan kokoelmatyön rinnalla ja vastaa siksi hyvin museoalan vaativiin tarpeisiin. Yleisön kannalta viimeisin suuri uudistus oli Collecten rajapinta Finnaan, joka saatiin toimimaan vuodenvaihteessa 2020-2021. Sen myötä uudet digitoidut aineistot siirtyvät Finnaan päivittäin.

Kokoelmien määrä ja kartunta

Kokoelmien kokonaismäärää ei pystytä sanomaan tarkkaan, koska osa kokoelmista on luetteloimatta. Arvion mukaan kokoelmiin kuuluu noin 12 000 esinettä, 25 000 valokuvaa ja noin 5 000 kpl arkistomateriaalia / av-aineistoa ja 1 000 kpl kirjoja. Vilho Askola -taidekokoelmaan kuuluu 1558 teosta. Kokoelman laajuus on yhteensä noin 44 500 objektia. Kokoelmien määrä tarkentuu sitä mukaa kun kokoelmia digitoidaan.

Vuoden 2024 aikana esine-, valokuva- ja arkistolahjoituksia saatiin yhteensä 33 hankintaerässä eri henkilöiltä tai organisaatiolta, sisältäen museon oman nykydokumentointityön. Valokuva-arkisto karttui n. 2500 kuvalla, esinekartunta oli 50 kappaletta ja arkisto- ja AV-aineistokartunta 172 objektia.

Yhtä noin 2000 koulukuvan kokoelmasiirtoa lukuunottamatta kaikki vuonna 2024 saapuneet uudet aineistot saatiin luetteloitua kokoelmatietokantaan tammikuuhun 2025 mennessä. Vuoden aikana kokoelmatietokantaan digitoitiin ja luetteloitiin 720 valokuvaa, 418 esinettä, 548 arkisto-objektia, 3 kirjaa ja 6 av-aineisto-objektia. Vuoden loppuun mennessä kokoelmista oli digitoitu n. 70 %.

Kokoelmiin saatu keinutuoli on peräisin Helmisen kaupasta Klaukkalasta ja se on valmistettu 1920-luvulla.

Osallistaminen ja kansalaistiedon kerääminen

Osallistaminen ja kansalaistiedon keruu on nykyisin tärkeällä sijalla kokoelmatietojen täydentämisessä. Erityisesti laajaan valokuvakokoelmaan liittyy kuvia, joiden tiedot ovat puutteellisia ja osittain vääriäkin.

Finna ja sen taustalla toimiva Collecte-järjestelmä mahdollistavat yleisön osallistumisen tietojen täydentämiseen ja tarkastamiseen. Sen lisäksi tiettyyn kylään tai aihepiiriin liittyviä kuvakopioita on lähetetty katsottavaksi tietyille kohderyhmille.

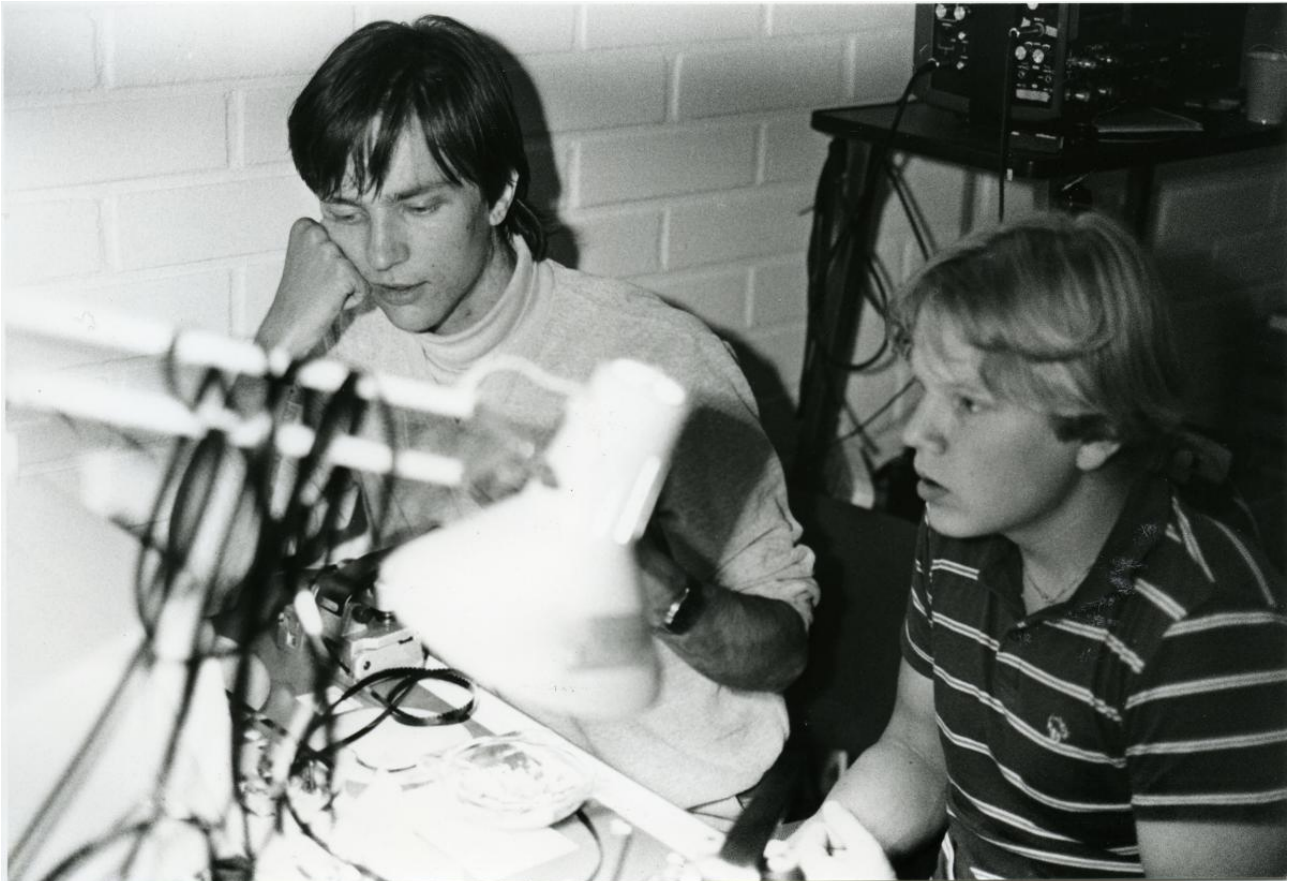
TAKO

Valtakunnallisessa kulttuurihistoriallisten museoiden TAKO-tallennustyönjaossa Nurmijärven museo on mukana poolin 3 (Asuminen ja eläminen) työskentelyssä. Tallennusvastuualueena on "Lapsiperheen arki kehyskunnassa." Vuoden 2024 aikana kokoelmaa ei kartutettu. Museo on ajoittain mukana myös poolin 7 (Vaikuttajat) ryhmässä.

Tieto- ja kokoelmapalvelut

Tärkeä osa museon toimintaa ovat asiantuntijapalvelut. Vuoden aikana vastattiin lukuisiin kyselyihin. Joukkoon mahtui varsin erityyppisiä tiedusteluja, joille kuitenkin oli yhteistä se, että ne liittyvät tavalla tai toisella paikkakunnan historiaan, rakennushistoriaan tai muuten museon toimialaan.

Kokoelmien tarkoitus on palvella tietovarantona ja sellaisena niiden olisi oltava saavutettavat. Museon kokoelmatyö pyrkii tuomaan mahdollisimman kattavasti aineistoa yleisön nähtäväksi sekä näyttelyin että verkossa omatoimisesti tutkittavaksi.

Nurmijärveläinen nuorisokulttuuri kukoisti 1980-luvulla. Tämä kävi selväksi ilmi maaliskuussa järjestetyssä Kulttuuri kohtaa historiansa -tapahtumassa, jossa kerättiin aineistoa kunnan tulevaan historiategokseen. Tilaisuuden yhteydessä saatiin valokuva- ja arkistoaineistoa myös museon kokoelmiin. Kuvassa Juha Peltonen ja Taavi Vartia leikkaamassa tekemäänsä ESA-elokuvaa MTV:llä vuonna 1984.

Vuonna 2024 Nurmijärven museon oman Finna-sivuston kautta oli julkisesti katsottavissa 19 266 objektia, joista 12 112 oli valokuvaa, 5 300 esinettä ja 1 260 arkistokappaletta.

Finna-sivun suora osoite Nurmijärven museon kokoelmiin on: nurmijarvenmuseo.finna.fi.

Museon yksilöidyn Finna-sivun kautta tehtiin hakuja kokoelma-aineistoihin 76 414 kertaa. Määrä lähes kaksinkertaistui edellisvuoteen nähden.

Täydennyksiä kokoelmatietoihin lähetettiin Finnan palautetoiminnon kautta 72 valokuvaan ja 2 esineeseen. Muita palautekanavia ei tilastoitu, mutta tietoja saapui museoon sähköpostitse, puhelimitse, viestein, Facebookissa sekä erilaisten tapaamisten yhteydessä.

Finnassa olevat kuvat on lisensoitu CC BY-NC-ND 4.0 merkinnällä. Sen mukaisesti kuvat ovat

vapaasti ladattavissa ja ei-kaupallisesti käytettävissä. Kuvia ei kuitenkaan saa muuttaa millään tavoin ja kuvaajan nimi sekä säilyttävä organisaatio tulee käytön yhteydessä mainita. Koska kuvat voi ladata suoraan Finnasta ja niiden käyttö on vapaata, kuvien käyttäjämäärät eivät ole museon tiedossa.

Painokelpoisten kuvien ja kaupalliseen käyttöön tulevien kuvien sekä arkistoaineiston tilauksia oli vuoden aikana 56 kpl.

Museokohteet, näyttelyt ja tutkimustyö

Aleksis Kiven koti

Kansalliskirjailijan lapsuudenkodissa tupainterioöri on säilytetty kertomaan 1800-luvun puolivälin kotielämästä. Muissa tiloissa on Kiven elämästä, tuotannosta ja ajan yhteiskunnasta kertovat näyttelyt. Niiden lisäksi näyttelyssä voi katsoa Kiven elämästä kertovan lyhytfilmin, kuunnella Kiven tekstejä ja testata Kiven kielen tuntemusta kielipelin avulla. Lapsille näyttelyssä on aiheeseen liittyviä kuvaseiniä ja pienoismalleja sekä leikittävä pienoismalli Kiven kodin pihapiiristä.

Jouluisin museossa on esillä näyttely "On joulu-ilta". Näyttelyssä tupa on puettu 1800-luvun puolivälin jouluasuun ja pöydälle on katettu aattoillan ateria.

Aleksis Kiven koti oli avoinna 1.6.-31.8. sekä 10.10. Joulunäyttely oli avoinna 8.12. ja 15.12. Museoon pääsee tilauksesta tutustumaan ympäri vuoden. Museoon oli vapaa pääsy perjantaisin klo 16-18 ja museoon pääsee tutustumaan Kaikukortilla.

Aleksis Kiven kodin pihapiirissä on Kekkurin museokauppa ja kahvikioski. Se oli avoinna samoina aikoina kuin Aleksis Kiven koti. Museon lipunmyynti toimii museokaupassa.

Taaborinvuoren museot

Taaborinvuorella on kuusi museorakennusta, joista kolme on entisiä asuinrakennuksia ja niissä on museonäyttelyt. Aittoja on kaksi, joista toisessa on museonäyttely. Sepän pajaa käytetään työnäytöspajana tapahtumissa.

Museoiden näyttelyt esittelevät 1900-luvun alun nurmijärveläisten arkisia askareita. Vanhimmat näyttelyistä ovat peräisin 1980-luvulta, jolloin rakennukset siirrettiin alueelle ja niistä tehtiin museoita. Alueen toiminnan kehittyessä myös museoiden näyttelyitä on alettu uudistaa. Tällä hetkellä uudistettuja näyttelyitä on kolme.

Museoiden opasteet uudistettiin 2024.

Taaborinvuoren puihin voi tutustua Nurmijärven museon ja Seikkailutaidekoulun yhdessä toteuttamalla omatoimisella seikkailupolulla. Materiaali pitää sisällään myös puihin liittyviä tehtäviä. Taaborinvuoren seikkailupolkuun liittyvä materiaali on saatavilla verkkoaineistona ja tuostettuna vihkona Taaborinvuoren museoista ja Aleksis Kiven kodilta.

Taaborinvuoren museot olivat avoinna 2.7.- 18.8. sekä Taaborinvuoren tapahtumien aikana 12 päivänä. Museoihin on aina vapaa pääsy.

Nukarin koulumuseo

Museo toimii Nurmijärven ensimmäisessä koulurakennuksessa, jossa koulutyö alkoi vuonna 1873. Vanha luokkahuone ja kunnan eri kouluilta kerätty esineistö kertovat millaista koulunkäynti oli ennen. Opetustaulut, mustekynät, käsityöt ja kouluruokailuun liittyvät esineet tuovat varttuneemmille muistoja ja nuoremmille tietoa ja elämyksiä.

Koulumuseo oli avoinna helmi-maaliskuussa parillisten viikkojen lauantaina yhteensä neljänä päivänä sekä syksyllä kahtena lauantaina. Museoon pääsee tilauksesta tutustumaan ympäri vuoden.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppin näyttely tarjoaa aikamatkan suomalaisen työn, teollisuuden ja alkoholikulttuurin vaiheisiin.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi avattiin yleisölle valtionyhtiö Oy Alkoholiliike Ab:n 75-vuotisjuhlavuoden kunniaksi 1963. Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppiä esiteltiin aiemmin lähinnä tehtaan omille vieraille. 2017 silloinen Altia ja Nurmijärven kunta tekivät sopimuksen tehdasmuseon avoinnapidosta yleisölle. Sopimuksen mukaan nykyinen Anora vuokraa museota kunnalle ja museo hoitaa tehdasmuseon avoinnapidon ja kaikki siihen liittyvät työt.

Ryypissä 50 minuutin opastus sisältyi pääsymaksuun. Halutessaan museokävijä voi kiertää museota myös omatoimisesti. Ryypin opastukset ovat saaneet asiakkailta paljon kiitosta. Opastukset on koettu tärkeäksi myös siksi, että näyttelyn sisällöt ovat laajat ja näyttelyä ei ole tekstitetty. Omatoimikävijöille on opasvihko näyttelystä.

Yksi kunnan matkailun painopisteistä on kehittää Pohjois-Nurmijärveä matkailukohteena. Yhtenä toimenpiteenä siinä on Rajamäen alueen kehityssuunnitelman tekeminen. Rajamäen Ryyppillä on oma roolinsa vanhan tehdasalueen elävöittämisessä ja matkailun kehittämisessä alueella.

Kesällä 2024 Ryypissä järjestettiin perjantaisin opastettuja kävelykiertoja. Parittomina viik-

koina tarjolla oli "Tykkitorneja ja tikkuviinaa – Rajämäki sodassa" -kierros ja parillisina "Modernia haluttiin ja sitä saatiin – arkkitehtuuria ja elämää Rajämäen raitilla" -kierros. Kävelykierrokset saivat hyvän alun. Niihin oli kesän aikana noin 100 osallistujaa. Kierroksia jatketaan tulevana vuonna.

Museo oli avoinna 1.6.-31.8. ja 7.12. sekä sopimuksesta 2.4.-31.5. ja 3.9.-27.9.

Museoon oli vapaa pääsy perjantaisin klo 16-18 ja museoon pääsee tutustumaan Kaikukortilla.

Vaihtuvat näyttelyt

Museon vaihtuvia näyttelyitä järjestetään pääkirjastossa Galleria Villessä ja Klaukkalan kirjaston Galleria Toivossa sekä pääkirjastossa parven vitriinissä. Galleria Toivon näyttelyssä "Talo kylän keskellä – Koto-talon historiaa" kerrottiin nykyisin Koto-talona tunnetun rakennuksen vaiheista. Rakennus on kuvassa vasemmalla.

Nurmijärven museon vaihtuvien näyttelyiden tiloina toimivat vuorovuosin Galleria Ville pääkirjastossa ja Galleria Toivo Klaukkalan kirjastossa. Galleria Toivon näyttelyt liittyvät Klaukkalan historiaan, Galleria Villen näyttelyt ovat aihepiireiltään laajempia.

Galleria Toivossa oli esillä 8.1.-27.2. näyttely "Talo kylän keskellä – Koto-talon historiaa" Näyttely kertoi näkyvällä paikalla Klaukkalantien varrella olevan rakennuksen historiasta, joka ulottuu vuoteen 1931. Rakennus on yksi harvoista jäljellä olevista Klaukkalan maalaishäädäntien rakennuksista.

Pääkirjastossa kirjastosalin parvella on kotiseutuun liittyvää kirjallisuutta, paikallislehtiä ja muuta aineistoa. Siellä on myös vitriini museon pienoisenäyttelyille sekä näyttöpäätte valokuvakokonaisuuksien esittelyyn. Pienoisnäyttelyn ja valokuvakokonaisuuden sisältö vaihdetaan kahdesti vuodessa.

Vuoden 2024 pienoisenäyttelyiden aiheet olivat häätavoista kertova "Iloitse sinä, häähuone" ja "Miehiä työssä" -näyttely. Näytöllä pyöri samoihin aihepiireihin liittyviä valokuvia.

Verkkoaineistot ja Seinätön museo

Museon sivuilla olevista verkkoaineistoista käytetyin on ollut seitsemaveljesta.net -verkkosivusto. Sitä käytetään paljon muun muassa kouluissa. Sivusto esittelee Aleksis Kiven Seitsemän veljestä -romaanin tarinoita ja teemoja sekä sitä, kuinka ja mistä professori August Ahlqvist kritisoi romaania. Sivuston käyttäjämäärä (51 019) oli lähes kaksinkertainen edelliseen vuoteen verrattuna.

1970-luvun lapsuudesta kertova tarinallinen Markalla merkkareita -sivusto valmistui 2018. Sivusto toteutettiin museoiden yhteistyöprojektina Museoviraston innovatiivisen avustuksen turvin.

Museo on julkaissut Seinätön museo -palvelun kautta 2 mobiiliopasta. "Luonto ja historia lähellämme" mobiiliopas kannustaa tutustumaan Nurmijärven alueen jää- ja kivikauteen luonnossa liikkuen. Se esittelee kolme luonnonmuodostumaa ja kertoo, kuinka ne ovat jääkaudella syntyneet. Kolmella kivikautisella kohteella voi oppaan kautta tutustua kivikauden ihmisten tavalliseen arkeen. Kivikauden asuinpaikoilta laaditut piirroskuvat esittävät tulkinnan siitä, miltä elämä paikalla olisi voinut näyttää tuhansia vuosia sitten.

Rajamäen kylästä kertova "Lähteen ja rautatien Rajamäki" mobiiliopas kuljettaa Rajamäen hii-vatehtaan nurkkakiven vierelle ja voimalaitoksen kohinaan, Tykkitorinmäen puiden alle, kirkon ja kansakoulun kupeelle kyläläisten keskuuteen. Sinne missä menneisyyden elämä on tislautunut tarinoiksi nykyhetkeen.

Museon verkkosivuilla on lisäksi runsaasti paikallishistoriallista aineistoa.

Kävijä- ja käyttäjämäärät

Museoiden kokonaiskävijämäärä pieneni edelliseen vuoteen verrattuna. Suurimpana yksittäisenä syynä siihen on se, että Taaborin toimintapäivät järjestettiin vain yksipäiväisenä, mikä vaikutti suoraan Taaborinvuoren museoiden ja Aleksis Kiven kodin kävijämääriin.

	2020	2021	2022	2023	2024
Aleksis Kiven koti	2 494	2 726	3 589	4 020	3528
Taaborinvuoren museot	1 270	2 555	3 182	4 385	3300
Nukarin koulu-museo	231	184	182	479	496
Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi	1 465	2 031	2 324	3 343	2826
Galleria Ville/Galleria Toivo	340	0	780	1 500	880
Yhteensä	5 800	7 496	10 057	13 727	11030

Nurmijärven museokohteiden kokonaiskävijämäärästä 11 030 maksaneita asiakkaita oli 3 792 ja heistä Museokorttilaisten osuus oli 53 %. Kekkurin museokaupan ja kahvikioskin kävijämäärä oli 2 955. Heitä ei lasketa kävijätilastoihin.

Seitsemaveljesta.net- ja markallamerkkareita.fi -verkkosivustoilla oli 54 887 käyttäjää. Mobiilioppaisiin tutustui 1 424 käyttäjää.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppin viisi videota "Rajamäen Ryyppi esittää" julkaistiin youtubessa kesäkuussa 2021. Niitä katsottiin vuoden aikana yhteensä 1 130 kertaa. Ylivoimaisesti eniten katselukertoja keräsivät "Tykkejäkin tarvittiin" ja "Molotovin cocktail, myytti ja legenda" -videot.

Metsän poika -videota katsottiin vuoden aikana 2 728 kertaa. Video julkaistiin lokakuussa 2021. Tässä lapsille suunnatussa tarinallisessa videossa kerrotaan Aleksis Kivestä ja Seitsemästä veljeksestä.

Yleisötyö

Yleisötyö on keskeinen osa Nurmijärven museon toimintaa ja siitä vastaa museolehtori. Yleisötyöllä pyritään huomiomaan erilaisten yleisöjen tarpeet ja lisäämään museon palveluiden ja kulttuuriperinnön saavutettavuutta.

Museo mukana Kulttuuripolulla

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden yhteinen kulttuuripolkuohjelma tarjoaa jokaiselle nurmijärveläiselle esikoululaiselle ja peruskoululaiselle yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet kokea koulupäivän aikana taide- ja kulttuurielämyksiä, tutustua kotiseutunsa historiaan ja kulttuurilaitoksiin sekä oppia kirjaston käyttämistä ja tiedonhakuja.

Kulttuuripolku-ohjelmassa museo vastaa 5. ja 8. -luokkalaisten toiminnasta. Viidennet luokat tekevät museovierailun Aleksis Kiven kotiin ja kahdeksannet luokat tutustuvat Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppiin ja sen lähiympäristöön. Museovierailut kuljetuksineen ovat kouluille maksuttomia, kuten kaikki Kulttuuripolkuun liittyvä ohjelma.

Viidesluokkalaisten vierailut Aleksis Kiven kotiin järjestettiin huhti-toukokuussa ja syyskuussa. Heitä oli 369 ja heille pidettiin 19 opastusta.

Kahdeksaluokkalaisten vierailut Rajamäen Ryyppiin järjestettiin huhtikuussa. Myös ulkokieroksen sisältäviä opastuksia oli 19, osallistujia oli yhteensä 274.

Päiväkotivierailut ja kulttuuriperintötunnit kouluissa

Museo tarjoaa lapsiryhmille kulttuuriperintöopetustuokioita ja -tunteja kouluissa ja päiväkodeissa. Ne ovat erityisen tärkeitä, koska liikkuminen museokohteisiin suuressa kunnassa on vaikeaa.

Tammi-helmikuussa päiväkodeille suunnattu Museo matkalaukussa -tuokio "Markalla merkareita" vieraili esiopetusryhmissä ja alkuluokilla. Esityksiä oli 37 yleisöä yhteensä 769 (651 lasta ja 118 aikuista). Tuokion aikana pohdittiin, millaista lapsuus muutama vuosikymmen sitten. Matkalaukkuun oli pakattu esimerkiksi lankapuhelin ja vanhoja leluja.

Lokakuussa päiväkodeissa ja alkuluokilla pidettiin Aleksis Kiveen ja Seitsemään veljekseen tu-

tustuttavia "Metsän poika" –tuokioita. Esityksiä oli 18, yleisöä yht. 687 (566 lasta ja 121 aikuista).

Kunnan alakouluilla järjestettiin kulttuuriperintötunteja. Tunteja oli kaikkiaan 6 ja niitä oli kuulemassa 103 alakoululaista ja 6 aikuista. Tuntien teemat vaihtelivat oman kylän historiasta menneisyyden lapsuuteen.

Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut

Koululais- ja päiväkotiryhmien museokäynnit ovat aina ikäryhmäkohtaisesti opastettuja. Koululaisryhmiä vierailee museoissa eniten keväisin.

Kaikkiaan museokohteissa (Aleksis Kiven koti, Nukarin koulumuseo, Taaborinvuoren museot, Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi) opastettiin vuoden aikana 70 koululais- ja päiväkotiryhmää. Osallistujia niissä oli yhteensä 1309 (Kulttuuripolkuryhmät+ muut koululaisryhmät). Näiden lisäksi toimintapäivien aikana pidettiin 20 opastusta.

Ikäihmisten palvelut

Nurmijärven museon aikuispedagogisessa suunnitelmassa on suuntaviivat ikäihmisten palveluille ja toiminnalle. Toimintaa tuotetaan sen pohjalta.

Museo järjestää hakeutuvana palveluna kunnan alueella toimivissa hoivapalveluyksiköissä MuseoMuistelutuokioita. Tuokioita järjestettiin vuoden aikana 6, joissa osallistujia oli yhteensä 95.

Lisäksi museolehtori vieraili MuseoMuistelun merkeissä yhdessä ikäihmisille suunnatussa tilaisuudessa, jonka järjestäjänä oli eläkeläisyhdistys. Osallistujia tilaisuudessa oli 40.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat jo vuosia tuottaneet yhdessä ikäihmisille suunnattua K60 – tapahtuma- ja luentosarjaa. Museolehtori järjestämiä tapahtumia on vuosittain 6, kolme keväällä ja kolme syksyllä. Vuonna 2024 näissä kuudessa tapahtumassa oli yhteensä 114 kävijää.

Opastukset ja draamaopastukset

Aleksis Kiven kodissa, Taaborinvuoren museoissa ja Nukarin koulumuseossa opastetaan ryhmiä tilauksesta. Vuoden aikana ryhmäopastuksia pidettiin näissä kohteissa yhteensä 19, osallistujia 295. (Kiven koti 10/245 ja Nukari 9/50). Määrät eivät sisällä koululais- ja päiväkotiryhmiä. Ne on kirjattu kohtaan Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut.

Aleksis Kiven kodissa on myös tilauksesta saatavissa kaksi erilaista draamaopastusta. Molempia draamaopastuksia esittää Irja Rättö. Toinen opastuksista, kekriperinteitä esittelevä "Kun torkka kistunlautoja poltti", valmistui syksyllä 2018. Aleksis Kiven lapsuudesta kertova "Pappihan pojasta piti tulla" -opastus on valmistunut vuonna 2009.

"Pappihan pojasta piti tulla" draamaopastus esitettiin vuoden aikana yhden kerran, Aleksis Kiven päivänä. Osallistujia oli silloin 31.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppissä vierailut ovat pääosin opastettuja kierroksia. Vuoden aikana Ryyppissä pidettiin 247 opastusta, joihin osallistui 2204 kävijää. Määrä ei sisällä koululaisryhmiä. Ne on kirjattu kohtaan Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut.

Vuonna 2024 Rajamäen Ryyppi järjesti opastettuja kävelykierroksia Rajamäellä. Kierrosten aiheina olivat "Modernia haluttiin ja sitä saatiin – arkkitehtuuria ja elämää Rajamäen raitilla" sekä "Tykkitorneja ja tikkuviinaa - Rajamäki sodassa". Kävelykierroksia järjestettiin 10 ja osallistujia niissä oli yhteensä 92.

Tapahtumat ja työpajat

Aleksis Kiven kodin Joulutunnelmia-tapahtuman esiintyjät Anu Vänskä, Tapio Virolainen ja Juha Poikela.

Toukokuun lopussa Taaborinvuorella järjestettiin Taaborin toimintapäivä. Tapahtuman opastukset, työpajat ja muu sisältö on kohdistettu erityisesti esikouluikäisille ja 1.-2.-luokkalaisille. Kevään 2024 toimintapäivillä vieraili yhteensä 445 päiväkotilaista, alakoululaista ja heidän ohjaajaansa.

Toimintapäivän aikana alueella ja museorakennuksissa oli museonäyttelyiden ja opastusten lisäksi työpajoja, joissa muun muassa tutustuttiin perinteisiin käsityötaitoihin, askarreltiin ja arvailtiin satuhahmoja sekä työstettiin kiveä. Kunnan liikuntapalvelut järjestivät liikuntapajan. Toimintapäivän aikana pidettiin yhteensä 90 työpajaa ja 20 opastusta. Työntekijöitä tapahtumassa oli n. 30.

Keväällä 2024 päätettiin, että Toimintapäivät -tapahtumaa ei enää tulevaisuudessa järjestetä. Aika alkoi ilmeisesti ajaa ohi tapahtumasta ja osallistujamäärät vähenivät joka vuosi.

16.6. vietettiin Aleksis Kiven kodin pihamaalla Luonnonkukkien päivää. Tapahtuma järjestettiin yhdessä Nurmijärven Luonnon ja Palojoen kyläyhdistyksen kanssa. Kävijöitä oli 27.

Ensimmäisenä adventtina Aleksis Kiven kodilla oli perinteisesti "Joulutunnelmia"-tapahtuma. Juha Poikela ja Tapio Virolainen esittivät Kiven jouluisia tekstejä ja Anu Vänskä sikermän joulurunoja. Osallistujia oli 30.

Museo osallistui yhdessä kirjaston ja kulttuuripalveluiden kanssa K60 -tapahtumasarjan järjestämiseen. Museon vastuulla oli 6 tapahtuman järjestäminen, ja niissä oli yhteensä 114 kävijää (kts. kohta Ikäihmisten palvelut).

Vuonna 2024 järjestettiin myös tulevan Nurmijärven kunnan historian 4. osan kirjoittamiseen liittyviä tapahtumia teemalla "Nyt tehdään historiaa". Erilaisia aiheita kunnallispolitiikasta kulttuuriin käsitteleviä tilaisuuksia järjestettiin yhteensä 5, osallistujia niissä oli 85.

Lisäksi järjestettiin Kulttuuriperintöiltamat yhteistyössä Helsingin kaupunginmuseon kanssa sekä niittotalkoot Aleksis Kiven kodilla.

Tapahtumia järjestettiin vuoden aikana kaikkiaan 15 ja niihin osallistui 716 kävijää (joista toimintapäivien osuus 445).

Omien tapahtumien lisäksi museot olivat auki erilaisten kylätapahtumien aikana. Näinä päivinä museokävijöitä oli runsaasti. Tällaisia tapahtumia olivat Farmikieppi, Rajamäen Kyläpäivä, Hiivan Joulu, Nukarin Marrasmeiningit ja Palojoen joulunavaus.

Museokauppa

Museolla on museokauppoja museokohteissa ja kirjastoissa. Niiden valikoimat vaihtelevat tilojen mukaan. Pääkirjaston museokaupassa on laajin avoinnaolo. Museo vastaa sen myyntituotevalikoimasta ja kirjaston asiakaspalvelu hoitaa käytännön myyntityön.

Aleksis Kiven kodin yhteydessä on Kekkurin museokauppa ja kahvikioski, jossa oli tarjolla kuumia ja kylmiä juomia, jäätelöä ja pullaa. Valikoima museokauppatuotteita on myynnissä myös Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypissä sekä Klaukkalan ja Rajamäen kirjastoissa.

Museokaupan tuotevalikoimaan kuuluu kirjallisuutta, museon omiin kokoelmiin ja Aleksis Kiven ja Rajamäen Ryyppiin liittyviä tuotteita sekä jonkun verran nurmijärveläisten tuottajien tuotteita. Museokaupan valikoimaa pyritään pitämään mielenkiintoisena ja houkuttelevana. Valikoimissa on myös kokonaisuuteen sopivia tuotteita esimerkiksi Kehvolalta.

Yhteistyö

Museo tekee tiivistä yhteistyötä oman tulosalueensa muiden yksiköiden kanssa. Yhteistoimintaa kirjaston kanssa edesauttaa se, että museon toimistotilat ovat kirjaston toimistotilojen yhteydessä. Kulttuuripalvelujen kanssa on yhteistyötä tapahtumatoiminnassa ja Taaborinvuoren alueeseen liittyvissä toiminnoissa, samoin liikuntapalvelujen kanssa. Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti myös kunnan muiden toimialojen ja tulosityksiköiden kanssa.

Yhteistyö lähikuntien ja -kaupunkien museoiden kanssa on ollut toimivaa ja tärkeää. Henkilökunnan vaihtuvuus eri museoissa on vaikuttanut siihen, että yhteistyö on viime vuosina ollut aiempaa vähäisempää. Yhteistyö on kuitenkin tarkoituksenmukaista, koska resursseja yhdistämällä saadaan tehtyä tutkimustyötä ja projekteja, joita pienen museon olisi mahdotonta yksin toteuttaa. Tärkeimpiä yhteistyökumppanimuseoita ovat Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Tuusulan ja Riihimäen museot.

Vuonna 2023 Muistaja-museoiden yhteinen Finna eriytettiin siten, että jokainen museo vastaa itse omasta ylläpidostaan ja museoiden yhteisestä pääkäyttäjistä luovuttiin. Näin varmistetaan mahdollisuus reagoida nopeammin löytyneisiin bugeihin ja virheraportteihin, helpompi sivuston ohjelmoitavuus sekä tehokkaampi uuden henkilökunnan perehdytys. 2024 aloitettiin keskustelu samanlaisesta tietokantojen eriyttämisestä myös Collecte-kokoelmanhallintaohjelman suhteen, jolloin museoiden yhteinen konsortiotason ylläpitotyö vähenisi.

Museo tekee yhteistyötä myös paikallisten yhdistysten kanssa. Erityisen merkittävä yhteistyökumppani on Nurmijärven Luonto ry. Yhdistyksen rooli yhdessä Palojoen kyläläisten kanssa on korvaamaton Aleksis Kiven kodin piha-alueen niityn hoidossa. Sen lisäksi yhdistys on järjestänyt Aleksis Kiven kodin piha-alueella Luonnonkukkien päivän tapahtuman.

Yhteistyö Keski-Uudenmaan alueellisena vastuumuseona toimivan Helsingin kaupunginmuseon kanssa on uuden museolain tuomien uusien käytäntöjen myötä lisääntynyt. Museon

henkilökuntaa on osallistunut Helsingin kaupunginmuseon järjestämiin keskusteluihin ja koulutuksiin. Heihin ollaan oltu yhteydessä myös museon toimintaan sekä korjausrakentamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Keski-Uudenmaan museo ja Nurmijärven museo järjestivät 22.10. yhdessä Kulttuuriperintöil-tamat, jonka aiheina olivat entistämisavustusten hakeminen, metallinetsintä ja sotavainajien etsintätyö.

Julkaisut ja artikkelit

Nurmijärven kunnan historian 4. osa

Nurmijärven kunta täyttää vuonna 2025 hallintopitäjänä 250 vuotta. Juhlavuoden kunniaksi kirjoitetaan Nurmijärven kunnan historian 4. osa, joka käsittelee aikaa 1960-2017.

Nurmijärven historian kirjoittajina ovat Suomen Urheilumuseosäätiöltä dosentti Ossi Viita ja FT Jouni Lavikainen. Teoksen tutkimus- ja kirjoitustyö alkoi 2022 ja se julkaistaan lokakuussa 2025. Teoksen rahoitus hoidetaan kunnan konsernipalveluiden kautta. Työn ohjaajaksi ja val-vojaksi nimettiin 10 jäseninen historiatoimikunta. Museonjohtaja toimii historiatoimikunnan sihteerinä.

Museo järjesti yhdessä historian kirjoittajien kanssa viisi yleisötilaisuutta, joissa keskusteltiin ja koottiin tietoa kirjan eri aihepiireistä. Aihepiirejä olivat yhdistystoiminta, yritystoiminta, kunnallispolitiikka, kulttuuri ja liikunta. Kulttuuri-aiheinen ilta keräsi eniten keskustelijoita ja sieltä saatiin myös eniten valokuvia ja arkistoaineistoa museon kokoelmiin.

Artikkelit

Museolehtori ja Rajamäen Ryypin vastaava opas kirjoittivat pyynnöstä artikkelin Historian ja yhteiskuntaopin opettajien liitto HYOL ry:n pedagogiseen aikakauslehti Kleioon. Artikkelin otsikko oli "Alkoholia museossa – miksi ja miten?" ja se käsitteli alkoholikulttuurin käsittelyä yleisötyön näkökulmasta.

Muu toiminta

Nurmijärven museo sosiaalisessa mediassa

Nurmijärven museolla on omat Facebook ja Instagram -tilit. Facebook-sivun päivityksissä tiedotetaan museon ajankohtaisista asioista.

Museon Instagram-tilin osoite on #rajamäenryyppi. Siellä on kuvia, tarinoita ja tietoa pääasiassa Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypin aihepiireistä.

Seuraajia Facebook-sivulla oli vuoden loppuun mennessä 982 ja Instagram-sivulla 764.

Geokätköt

Museon julkaisemilla geokätköillä esitellään museokohteita ja niiden historiaa. Nukarin koulu-museon, Taaborinvuoren alueen sekä Kekkurin museokaupan geokätköillä kävi vuoden aikana yhteensä 221 kävijää.

Nurmijärvi

Nurmijärven kunta

PL 37, 01901 Nurmijärvi

Puh. (09) 250 021

nurmijarvi.fi